

1978

L

1741

D. 4. 8

XI ~~IIII~~ 27.

VIRI
ADMODYM REVERENDI, PRAENOBILISSIMI
ATQUE DOCTISSIMI
DOMINI
CHRISTOPHORI ADOLPHI
DINGELSTEDT,

POTENTISSIMO BORUSSORUM REGI A CONSILIIIS
RERUM METALLICARUM, ET VICARII AD AED. B. MARIAE
VIRG. HALBERSTAD.

A. D. III. NON. DECEMBRIS MDCCXXXVIII PLACIDE EXTINGTI,
BEATIS MANIBUS,

*LUGVRE HOC PIETATIS AC HONORIS MONVMENTVM
OFFICIOSE DICAT*

FRATERNITAS VICARIORUM

ECCLES. B. MARIAE VIRG. HALBERSTADENSIS;

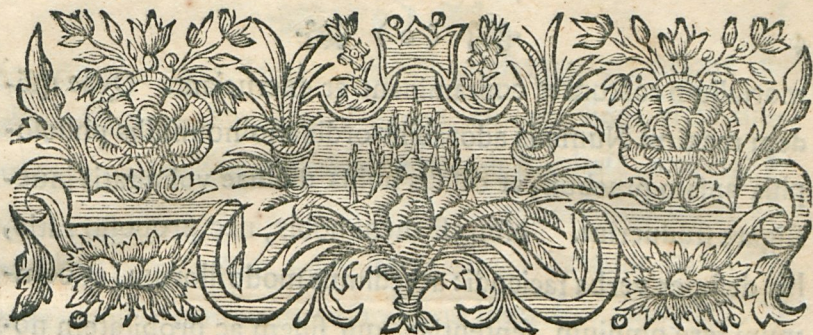
INTERPRETE

FR. WILH. EICHHOLTZ

HALBERSTADII

CHARACTERE FRIDERICIANO, MDCCXXXVIII.

efunguntur vita ex summi rerum omnium
arbitri sapientissimo moderamine permulti
doctrina et virtute praecellentes viri, hu-
manitatis vera ornamenta, reipublicae et musarum prae-
fidia: viuunt, vigent, florent è contra tot tantaque humani
generis dedecora, tam inutilia terrae pondera, quae vel pra-
uitate, vel auri sacra fame ducti, vel imprudentia vel insidiis

mortalium coetum et contaminant et excruciant. Quae quidem maximi Numinis adorabilis ordinatio nonnullis philosophis ansam praebuit, vt causas huius diuinæ voluntatis inuestigare studuerint. Non est mens nobis, nec propositi ratio, his desuper verba faciendi: accedimus modo illorum, et communi fere omnium, sententiae, qui fidem ac probitatem nostris temporibus magis magisque euanescere et albo coruo rariorem fieri existimant. Quanto magis ergo ille, qui ex pufillo isto numero

Integer vita scelerisque purus

dici potest, albo lapillo notandus, memoriaque ejus sancte celebranda erit, praesertim si hæc cordis integritas solidam eruditionem atque prudentiam habuerit comitem.

Talis vero erat, quem iam lugemus, cui lacrymosum hoc quale quale pietatis officium præstamus, *Vir admodum reuerendus, consultissimus, nunc diuus*, CHRISTOPH. ADOLPH. DINGELSTEDT, *Rerum metallicarum, quae in Principatu Halberstadiensi & adpertinentibus prouinciis aguntur, Consiliarius Regius, ad aedem B. Mariae Virg. Vicarius Seniori proximus, socius noster,*

ster, dum in viuis degeret, coniunctissimus, eruditione incomparabili, probitate haud fucata, antiqua fide, vitae morumque puritate, sermonis elegantia et suauitate, iudicii grauitate, meritis erga rem tam publicam quam priuatam ac literariam singularibus, insigniter clarus. Poscunt tam bene gesta, poscit commune, quod nos inter fuit vinculum, vt amici optimi laudabilem, quam promeruit, nominis sui memoriam sempiterno, non solum prosequamur pietatis cultu, sed et de ipsius vita ac meritis hoc loco pauca quaedam per summa capita differamus.

Lucem hanc primum adspexit ὁ μακαρίτης, Blancoburgi Cheruscorum, die XIX. Octobris anni MDCLXXXVIII, Patre ANDREA DINGELSTEDT, Consule Blancoburgensi, tandem emerito, matre vero ANNA SOPH. LERCHIA; quod parentum par ante aliquot modo annos, et quidem prior, nonagenarius senex, vitam cum morte commutauit. Auum habuit HANSEN DINGELSTEDT, Ictum et iudicii criminalis, quod ibidem est, scabinum, cuius vxor, SABINA CATHARINA STEINACKERN ex incluta *Steinackeriorum* gente ortum traxit. Hac stirpe oriundus Noster prima lite-

rarum et artium rudimenta posuit in schola patria, adscriptus postea stipendiatis quibusdam alumnis, qui ex liberali serenissimi Ducis erga litteras adfectu tunc temporis ibi degerunt. Tum anno MDCCV. in lycaeam *Quedlinburgicum* missus, ab ore clarissimi aevi sui Rectoris, M. TOB. ECKARDI, pependit. Postea vero, patriis laribus iterum visitatis, Guelpherbitum itavit, ibique a. MDCCVIII Rectore WEICHMANNO ad altiora mentem praeparavit. Abiit ergo a. MDCCX. in augustam musarum sedem, quae Jenae est, seque historiarum, iuris et philosophiae scientiis, nec non liberalium artium culturae totum tradidit, scholasque celeberrimorum doctorum DITMARI, B. G. STRUVII, GV. BUDDAEI, WILDVOGELII, SCHROETERI, aliorumque, sedulo frequentavit. Anno MDCCXII. splendissimam illam litterarum officinam, *Fridericianam* scilicet *Halensem* profectus, ibidemque institutionibus illustrium ac consultissimorum virorum, GUNDLINGII, cognitionem statuum Europae proponentem, BOEHMERI, Digesta et ius canonicum docentem, DE LUDEWIG, ius feudale et publicum tradentem, THOMASII ac ceterorum quorundam doctis praelectionibus gauisus est.

Quo

Quo demum stadio percurso, hisce doctrinis praeclare per-
 politus, theoriam ad praxin adplicare et in caussis forensibus
 periculum facere coepit. Redux itaque Guelpherbyti a.
 MDCCXIII. patruī sui filium adiit, Virum nempe Illustrem
 atque amplissimum, DANIELEM JORDANVM ADINGEL-
 STEDT, Adessorem tunc temporis iudiciū aulici et cancella-
 riae Guelpherbytanae Aduocatum, postea vero Consiliarium
 supremi tribunalis, quod Wismariae floret; atque cum eo
 per aliquot menses est commoratus. Eodem, quem modo
 diximus, anno, mense nimirum Augusto, *Halberstadium* no-
 strum petiit, et inde ex resignatione Dni. Christophori POTT
Vicariam S. Cyriaci 2 dae fundatiouis nactus, sodalitia Vicario-
 rum B. Mar. Virg. adscriptus est. Non possumus non per-
 multa illa, quae per omne tempus consortii nostri ex B. huius
 SOCH benigna cura auxilioque in rem Concilii nostri proma-
 narunt commoda atque vtilitates heic publice collaudare :
 quorum quidem speciali enarratione merito superfedemus,
 quorum tamen memoriam nulla unquam delebit obliuio.
 Vixit hac in statione per tres annos coelebs, nullis nisi Musarum
 amoribus irretitus, anno MDCCXVI. vero d. XVII. Nouemb.
 tha-

thalami et vitae sociam sibi inuenit virginem florentissimam, viduam nunc moestissimam, SOPHIAM ELISAB. BOHNSTEDT, viri admodum venerandi, M. SIGISMUNDI BOHNSTET, Pastoris quondam in Dersheim et Bexheim, et CATHARINAE ELIS. KOENNEKEN, filiam nata minimam. Ex qua matre tres suscepit *filios*, 1) Virum nobilissimum atque doctissimum, ADOLPHVM DINGELSTEDT, Illustris Camerae Regiae, quae hic est, Advocatum et Notarium, itemque Vicarium Eccl. B. M. V, in afflictissimae matris solamen ac praesidium vnice superstitem, genitoris optimi, quem acerbè plangit, vestigia sedulo prementem, natum d. 29. Januarii MDCCXVIII. 2.) *Godofredum Guilielmum*, natum MDCCXXII. dieque 25. Decembr. MDCCXXIV demortuum: 3.) *Carolus Christianum*, d. 15. Julii MDCCXXVII in lucem editum, MDCCXXXV. autem Brunsvigae denatum.

Quod vitae genus B. defuncti nostri, et, quibus distentus fuit, *negotia atque munia* concernit, VIR PIAE MEMORIAE indefesso semper labore ac lucubrationibus non Musis modo operam nauauit, sed et graues operosaeque occupationes
 sibi

fibi demandatas fidelissime sustinuit. Erat enim omni genere elegantioris ac solidioris doctrinae tam mirifice instructus, vt nihil fere supra: in Historia, Geographia et re medica vniuersali princeps, in Physica, praesertim experimentalis, Chymia, Metallurgia, in re diplomatica ac numismatica, heraldica, et antiquitatibus tam sacris quam profanis, imprimis vero romanis, septentrionalibus ac teutonicis, facile versatissimus; neque etiam hospes in graecis et iudaicis, quod inter alia, quae infra attingemus, scripta, testantur notae ipsius vberiores ad *Hadr. Relandi antiquitates sacras veterum Hebraeorum*, manu sua exaratae. Ast varia saepius valetudinis infirmitate adfectus atque implicatus fuit.

Munia demum publica ipsius quod attinet, a SUMME REVER. NOSTRATIVM CAPITVLO *Procuratoris communis* sparta ipsi oblata est anno MDCCXXIX: tum ab Augustissimo Borufforum Rege, Patre patriae, vere Magno, *Adressor Amplissimi iudicii rerum metallicarum* denominatus anno MDCCXXXII; qui denique Potentissimus Princeps, anno, quem adhucdum terimus, singulari ipsum *Consilarii Regii* digni-

gnitate apud dictum Collegium cohonestavit; quibus omnibus vsque ad extremum vitae halitum, praeter multa alia, quibus obruebatur negotia, sedulo, sincere et laudabiliter vacavit.

Neque etiam silentio praetermittenda sunt *itiner*a quaedam et alia *facta memorabilia* desideratissimi nostri DINGELSTADII. Permigravit doctae curiositatis ergo, et propter sanitatem, et ob firmandam historiae ac geographiae cognitionem, maximam partem *Westphaliae*, *Ducatum Calenbergicum et Guelpberbytanum*, *Principatum Oberwaldensem*, *Episcopatum Hildesensem*, *Landgraviatum Hassiae*. Struxit a. MDCCXXXVI aedes fusorias ad ripam fluvii *Goldbeck* in *Berkendabl*, prope *Heimburgum Harzicum*, ad comparandum ex aere *Cobaldi* coeruleum quendam colorem *Safflor* dictum, quo ad vasa *porcellainia* quae vocant utuntur, qui color alias nullibi extra regionem *Misniae*, quam *Erzgebürge* vocant, reperitur: verum haecce tentamina ob superuenientes graues causas infausto omine peracta, et dictum aedificium in molam oleariam *postea* permutatum est. In *foresto Dablico* aerarias et argenti fodi-

fodinas partim aperiuit, partem continuauit. Aeris *victrioli* fodinam prope *Bennekenstein* in silua *Herciniae* aperiuit, atque aedes ibi fuforias collocauit. *Litbanthracēs*, seu carbones bituminofos, vulgo *Steinkoblen*, foffit prope fluuium *Bode* circa rupem *Kohnstein* in confiniis *Weddersleben* et *Warnstedt*, itidemque prope *Hornbufen* è regione fyluae *Brandeslebiensis*. Anno *MDCCXXXVI* ex *Commiſſione Illuſtris Camerae*, quae huic *Principatui* praeſt, uifitauit fodinas metallicas ut uocant, *Kupperſtez*, prope *Ermslebiam*, et paulo poſt etiam *Dankerodanas* minas argenti et cupri. Anno *MDCCXXXVIII* *Berolinum* ſe contulit, atque anno ſequenti metallicas ciuitates *Harzicas*, *Clausthal*, *Cellerfeld*, *S. Andreae montis*, rel. peruagatus eſt. Iterum uero a. *MDCCXXXVII*. ſplendidiffimum illud caput *Berolinum* euocatus, eodem anno ad *Mindensē* metallicarum rerum gratia descendit: poſtmodum ob idem a. *MDCCXXXVIII*. *Mindam* denuo accerſitus, ad inueſtigandas metallorum fodinas et fabricas, magnamque aerium fuſionem ibi locorum experiendam atque perſiciendam.

Vidimus hactenus **AMPLISSIMUM VIRUM** concatenatis laboribus, cogitationibus et molestiis immersum, Regis, patriae, Capituli, aliorumque et nostris et suis negotiis adiectum: Attamen exactis tot tantisque ingenii ac industriae monumentis, quidquid vitae otiique superfuit, ita consumfit, vt nunquam otiosus, omne tempus, omne studium, omnem operam in artibus inque omnis generis scientiis strenue collocauerit. Non sine magnis sumptibus eximiam concinnauit bibliothecam, optimorum quorumque librorum, ceterorumque antiquitatis monumentorum copia refertam; quibus excussis et ipse animum ad scribendum adpulit, quamquam pleraque **B. AVCTORIS** molimina lucem publicam non adspexerunt, quae si **DOCTISSIMVS FILIVS** supra collaudatus e scriniis ipsius eruere atque in hominum manibus extare veller, magnum sane vtilitatis et oblectamenti efficerent. Nominabimus sequentia: 1.) *Commentarium rerum Blankenburgensium historico-geographicarum*, de quo aliquot plagiarum fragmenta Manuscripta supersunt: 2.) *Chronicon Halberstadiense* MSptum: 3.) *Vitam Ludovici Halberstadiensis Episcopi*, sed itidem non consummatam. Emittere vero coepit 4.) *Versuch einer*

einer zuverlässigen Geographie &c. opus pragmaticum, 'egregium, ac fato meliore dignum, de quo iam sex plagae in forma octava typis exscriptae extant, reliquae autem 10 vel 12 exaratae plagulae in MSpto adhuc latent. 5.) Edidit *Tabulam* seu *mappam geographicam Principatus Halberstadiensis et adiacentium regionum*, ad statum nouissimum reuocatam, multoque studio elaboratam, quae aeri incisa *Amstelodami* ex officina *Petri Schenkii* prostat. Reliquit denique 6.) huiusmodi *Tabulam* curatissimam *antiquae Westphaliae*, manu sua delineatam, vna cum multis aliis doctissimis *collectaneis* ad omnem Historiam, Geographiam, Antiquitates et Etymologiam facientibus.

Reliquum est, vt BEATI NOSTRI ex hac vita *discessum* attingamus, et de *morbis*, quibus non correptus solum, sed proh dolor! oppressus etiam fuit, quaedam dicamus. Erat VIR PIAE MEMORIAE à primis fere aetatis virilis annis diro illo litteratorum affectui, *malo* sic dicto *hypochondriaco*, obnoxius, quod malum ab assiduis sine dubio, quibus vacabat, *lucubrationibus*, natales duxerat. *Anxietates praecordiorum*

à spasticis illis intestinorum stricturnis, flatibus simul atque ructibus remoram iniicientibus, erant per totum fere vitae tempus summae: huc accedebant nisus ad flebile illud naturae beneficium, *haemorrhoides* scilicet, haud vero sufficientes, à stagnatione sanguinis in vena portarum et mesenterio pertinacissima oriundi. Hinc illae lacrymae, quod in postremis vitae suae mensibus *tabes*, *vertigo caduca*, *rheumatismi* atque *spasmi oesophagi*, omnem fere impediētes deglutionem accesserint. Tribus ante obitum diebus summus exoriebatur calor febrilis cum *asthmate* ineffabili coniunctus, qui etiam ob virium debilitatem vitae finem attulit, sequutum eheu! ad diem III. Non. Decembris, quo, post summam *lipothymiam*, ex qua adhuc semel erat excitatus, quatuor circiter horis praeterlapsis, octava scil. matutina, pie et placide obdormiuit, spiritumque perinsignem efflauit; absoluta in his terrenis aerumnis LVIII. annorum, I. mens. et XIII. dierum ferie.

Conficiuntur lacrymis pullata VIDVA et afflictissimus
MATRIMVS; plangunt cognati, dolent amici, luget patria,
com-

complorat ciuitas; optimum ciuem, amantissimum decus, officiosissimum Pyladem, coniunctissimum familiarem, certum, beneuolum, constantem, statorem ac praesidium; et certissime

Multis ille bonis flebilis occidit.

Ast subueniendum est moerori, ne simus nimii: feramus durum hunc casum strenua et tranquilla mente, quoniam

- - - - *lenius fit patientia,*

Quicquid corrigere est nefas.

Depressae domui DINGELSTEDIANAE, et omnibuscunque mortem AMICI NOSTRI acerbe conquerentibus, adprecamur ipsius summi huius vniuersitatis effectoris vberriam consolationem et omnis generis prosperitatis diuturniorem vsuram. Nos vero vitam, consortium, memoriam, et merita ipsius piissimo semper atque intimo recalemus animi adfectu.

Perfruatur igitur felicitate sua in consummatorum coelico-

licolarum beatissimo concilio: sentiat gaudia, ἀόφθαλμος ἐκ
 εἶδε, καὶ ὅς ἐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀνέβη: requiescant
 exuuiae in pace! Et sic haue', et sic vale, anima
 candidissima, aeternum vale! Deproperabamus
 Halberstadii, a. d. III. Id. Decembr.
 MDCCXXXVIII.

78 L 1741

TA-OL

ULB Halle

3

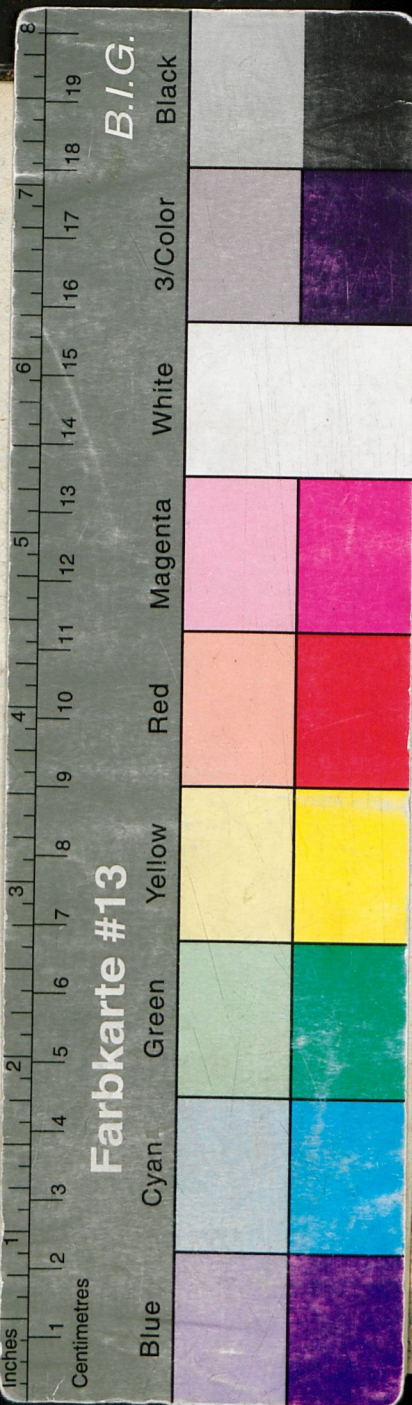
004 990 668

1017

VIRI
ADMODYM REVERENDI, PRAENOBILISSIMI
ATQUE DOCTISSIMI
DOMINI
CHRISTOPHORI ADOLPHI
DINGELSTEDT,

POTENTISSIMO BORUSSORUM REGI A CONSILII
RERUM METALLICARUM, ET VICARII AD AED. B. MARIAE
VIRG. HALBERSTAD.

A. D. III. NON. DECEMBRIS MDCCXXXVIII PLACIDE EXTINGTI,
BEATIS MANIBUS,

LVGVBRE HOC PIETATIS AC HONORIS MONVMENTVM
OFFICIOSE DICAT

FRATERNITAS VICARIORUM
ECCLES. B. MARIAE VIRG. HALBERSTADENSIS;

INTERPRETE

FR. WILH. EICHHOLTZ

HALBERSTADII

CHARACTERE FRIDERICIANO, MDCCXXXVIII.

